

INDIKASJONER FOR
ULTRALYDUNDERSØKELSER I
ALLMENNPRAKSIS

FUA Norge

INNHOOLD

[Abdomen](#)

[Abdominal aorta](#)

[Bryst](#)

[FAST \(Focused assessment with sonography for trauma\)](#)

[Gynekologi](#)

[Halskar - CCA](#)

[Lymfeknuter](#)

[Mannlige genitalia](#)

[Muskel- og skjelett](#)

[Obstetrikk](#)

[Perifere kar](#)

[Prostata](#)

[Thyroidea](#)

[Urologi](#)

Abdominal Aorta

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening (ikke vedtatt i Norge):</p> <ul style="list-style-type: none">• Menn > 65 år• Kvinner > 65 år med risiko for hjerte- og karsykdommer• > 50 år med arvelig disposisjon• Sykehistorie med perifer anevrismesykdom• Pasienter med Marfans syndrom• Røykere• Hypertonikere <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">• Palpabel eller pulserende abdominal tumor• Uforklarelige mage- og/eller ryggsmarter• Oppfølging av aortaanevrisme < 4 cm	<ul style="list-style-type: none">• NHS Abdominal Aortic Screening Programme: http://aaa.screening.nhs.uk/• Screening men for abdominal aortic aneurysm – a randomised multicentre study: BMJ 2009;338:b2307• AIUM Practice Guideline for the Performance of Diagnostic and Screening Ultrasound Examinations of the Abdominal Aorta in Adults

Bryst

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt i allmennpraksis <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Primæridentifikasjon og vurdering av palpabel tumor/oppfylling / pasienter med symptomer i bryst (obligatorisk henvisning til Brystdiagnostisk Senter)Vurdering av abscessmistanke hos pasienter med mastittUltralydveiledet tapping av verifisert simpel cysteOppfølging av cyster/benign tumor etter nærmere avtale med spesialist	<ul style="list-style-type: none">The role of ultrasound in the management of breast disease: AJUM May 2011; 14 (2): 25–28AIUM Practice Guideline for the Performance of a Breast Ultrasound Examination

Halskar: Arteria Carotis Communis

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">• Carotis IMT (intima-media tykkelse)-vurdering hos risikopasienter (røykere, hypertonikere, diabetikere og de med familiær lipidlidelse) <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">• Pulserende tumor på hals (obligatorisk henvisning til radiolog)• Oppfølging av art. carotis communis-patologi etter avtale med spesialist	<ul style="list-style-type: none">• Sammenhengen mellom koronarsykdom og perifer aterosklerotisk sykdom: HJERTEFORUM NR 4 - 2008; VOL 21• Carotis IMT can predict Coronary Atherosclerosis in Diabetic Elderly Patients: Eur J Gen Med 2010;7(3):245-249• General & Vascular Ultrasound Av. William D Middleton, 2007• AIUM Practice Guideline for the Performance of an Ultrasound Examinations of the Extracranial Cerebrovascular System

Perifere Kar

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mistanke om dyp venetrombose (DVT) Kontroll av pasienter med DVT før avslutning av antikoagulasjonsbehandling Vurdering av venøs insuffisiens Ultralydveiledet venøs tilgang Claudicatio intermittens Vurdering av sårtilhelingspotensiale Mistanke om «Thoracic Outlet Syndrome» Vurdering av arteria temporalis ved polymyalgia revmatika/kronisk uspesifikk hodepine med forhøyet SR 	<ul style="list-style-type: none"> Ultrasound imaging in vasculitis: Clin Exp Rheumatol 2008; 26; 391-394. Non-invasive diagnostic strategies for peripheral arterial disease: CLEVELAND CLINIC JOURNAL OF MEDICINE VOLUME 73 • SUPPLEMENT 4 OCTOBER 2006 AIUM Practice Guideline for the Performance of Physiologic Evaluation of Extremity Arteries AIUM Practice Guidelines for the Performance of Peripheral Venous Ultrasound Examinations

Gynekologi

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Smerter i bekkenDysmenoréAmenoréMenoragiMetrorragiPostmenopausal blødningMistanke om infeksjon i bekkenLokalisering av IUD (spiral)Urininkontinens - bekkenbunnOppfølging av tidligere påvist benign tilstand etter nærmere avtale med spesialistMistanke om ekstrauterin graviditet (spesialistvurdering er obligatorisk ved klinisk mistanke)	<ul style="list-style-type: none">AIUM Practice Guideline for the Performance of Pelvic Ultrasound Examinations

Obstetikk

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt (18uker rutinescreening kan avtales med fødepoliklinikk der geografiske eller andre forhold tilsier det) <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Blødning i 1. TrimesterEngstelig morUsikkert tidspunkt for konsepsjonMistanke om flerlinger (uke 11-14)Avvikende symfyse-fundusmål (fostervannmengde)Morkakens beliggenhet (forliggende)Leieusikkerhet ved termin (etter uke 36)	<ul style="list-style-type: none">Normaltariff 2013

Muskel/skjelett- og bløtdelslidelser

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none"> Smerter eller dysfunksjon i muskel- og skjelettsystem Bløtdels- og leddskader (indikasjoner for rtg / MR bør vurderes) Skaldr i hudnært skjellett (rtg. kan være aktuelt) Mistanke om sene-, muskel- eller ligamentpatologi Mistanke om bursitt/synovitt Mistanke om inflammasjonssykdom i ledd Ved leddeffusjon Ved mistanke om intraartikulære løse legemer («loosebodies») Ved mistanke om nerveinneklekking Ved bløtdels- og hudtumorer (NB! MR / “second opinion” hos radiolog kan være aktuelt) Mistanke om fremmedlegeme/abscess i bløtdel Ultralydveiledet diagnostisk og/eller terapeutisk punksjon/injeksjon Ved mistanke om brokk i lyskeregeion 	<ul style="list-style-type: none"> Skeletal Muscle Ultrasound: European Journal Translational Myology 2010; 1 (4): 145-155. Fundamentals of Musculoskeletal Ultrasound: Av. Jon A. Jacobson, 2013 Ultrasound Clinics: Av. Vikram Dogra, okt. 2012 AIUM Practice Guidelines for the Performance of a Musculoskeletal Ultrasound Examination

Prostata

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Ved mistanke om prostatittHemospermiVed postrenal nyresviktVed vannlatningsbesværVed nyoppdaget forhøyet PSA (skal henvises urolog)	<ul style="list-style-type: none">The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001.EFSUMB: European Course Book – Genitourinary Ultrasound Av Tuma J. et al, 2011AIUM Practice Guideline for the Performance of Ultrasound Evaluation of the Prostate

Mannlige genitalia

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none"> Skrotale oppfyllinger (inkl. hydrocele, spermatocele) Skrotale og/eller testikulære smerter Testiskkelpatologi Mistanke om varicocele Infertilitet Oppfølging av tidligere benigne tilstander Lokalisering av testis ved maldescens Impotens og penispatologi (Peyronies sykdom/induratio penii plastica) Sten eller fremmedlegeme i urethra 	<ul style="list-style-type: none"> The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001. EFSUMB: European Course Book – Genitourinary Ultrasound Av Tuma J. et al, 2011 AIUM Practice Guideline for the Performance of Scrotal Ultrasound Evaluations

Urologi

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">ResturinvurderingFlanke- og rygg smerterHematuriMistanke om nyre- og/eller urinblærepatologi (f.eks. cyste, polypp, hydronefroser)Oppfølging av tidligere påviste benigne tilstander etter avtale med spesialist	<ul style="list-style-type: none">The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001.EFSUMB: European Course Book – Genitourinary Ultrasound Av Tuma J. et al, 2011AIUM Practice Guideline for the Performance of Ultrasound Examination in the Practice of Urology

Thyroidea og Parathyroidea

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tumor colli (palpabel tumor/oppfylning på halsen) Struma, diffust- eller knutestruma Patologiske thyroideafunksjonstester Hyperkalsemi med forhøyet PTH Oppfølging av "bordeline" thyroideaknuter (jfr. ATA kriterier) 	<ul style="list-style-type: none"> The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001. Thyroid Ultrasound and Ultrasound guided FNA Av Baskin J.H. et al, 2013 AIUM Practice Guideline for the Performance of a Thyroid and Parathyroid Ultrasound Examination Revised ATA Management Guidelines for Patients with Thyroid Nodules and Differentiated Thyroid Cancer THYROID Volume 19, Number 11, 2009 Thyroid and Parathyroid Ultrasound – Beginner Corner Medical Ultrasonography, Vol. 13, No. 1, 80-84, 2011

Lymfekjertel

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Ved mistanke om lymfekjertelpatologi	<ul style="list-style-type: none">The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001.Basics of Clinical Ultrasound Av Pedersen M.H. et alUltrasonography Examination Av: Odwin C.S. et al, 2012

Abdomen

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Ved mistanke om gallestesykdomPatologiske leverprøverVurdering av miltstatus hos aktuelle pasienter (f.eks. ved mononukleose)Palpabel tumor i abdomenAkutt abdomenObstipasjon (hos barn)Mistanke om cøliaki eller inflammatorisk tarmsykdom	<ul style="list-style-type: none">The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001.Basics of Clinical Ultrasound Av Pedersen M.H. et alAIUM Practice Guideline for the Performance of an Ultrasound Examination of the AbdomenAIUM Practice Guideline for the Performance of an Ultrasound Examination of the Abdomen and / or Retroperitoneum

FAST

Indikasjoner	Kilder
<p>Screening:</p> <ul style="list-style-type: none">Ikke aktuelt <p>Diagnostisk UL:</p> <ul style="list-style-type: none">Traumepasienter (NB! Skal ikke forsinke livsnødvendige tiltak. Vurder egen kompetanse).	<ul style="list-style-type: none">The Core Curriculum: Ultrasound: Av; William A. Brant, 2001.Basics of Clinical Ultrasound Av Pedersen M.H. et alAIUM Practice Guideline for the Performance of Focused Assessment With Sonography for Trauma (FAST) ExaminationFAST – indications and procedure: emedicine.medscape.com/article/104363-overview#showall